

Jezus en de Schriftgeleerden hadden eenzelfde basis in hetzelfde gezaghebbend getuigenis Gods.

De woorden van het zedingsbevel staan U allen helder genoeg voor den geest; het is overbodig ze hier te herhalen. Heel de opdracht is positief; van aanval en strijd wordt met geen enkel woord uitdrukkelijk geroep. De apostelen worden niet tot debaters maar tot getuigen aangesteld (Dr Eddy.) Die zedingsopdracht teekent de lijn, die wij te volgen hebben: het Evangelie prediken, de volken tot Christus' discipelen maken, hun leeren onderhouden alles wat Christus geboden heeft, getuigen zijn.

De praktijk der apostelen stemt hiermee overeen. Van hun strijd met de Joodsche theologen geldt hetzelfde, wat zooveel gezegd is. Tegenover de heidenen treden zij op met een positief getuigenis. De meest uitgewerkte proeve daarvan, de rede op den Areopagus, is daarvan het sprekend voorbeeld.

Het is noodig, de antithetische en de thetische methode bij de eerste aanbieding van het Evangelie ook zielkundig te beoordeelen. Wat is het onderscheid tusschen beide?

De antithetische methode gaat uit van de tegenstelling, plaatst de twee gedachtenwerelden tegenover elkander, en eischt, dat de eene zal worden prijsgegeven en de andere aanvaard. Indien steeds de Christelijke gedachtenwereld als één geheel geplaatst kon worden tegenover heel de Islamietische gedachtenwereld, zou een eenigszins behoorlijk verstandelijk oordeel over beide mogelijk zijn. Maar in de praktijk kan dit niet. Een enkele gedachte aangaande Christus wordt gesteld tegenover een enkele gedachte aangaande Mohammed. Geschiedde dit nu bij hen, die noch in Christus noch in Mohammed gelooven, dan zouden de hoorders of lezers die twee losse gedachten met elkander kunnen vergelijken en tusschen beide kunnen kiezen. Maar de eene gedachte aangaande Christus wordt wel formeel gesteld tegenover de verwante gedachte aangaande Mohammed, doch zakelijk tegenover heel den inhoud van het geloof in Mohammed, tegenover heel de Mohammedaansche gedachtenwereld. Om die eene Mohammedaansche gedachte los te laten, zou de hoorder heel Mohammed en heel zijn geloof moeten loslaten. Wie het Evangelie brengt in antithetischen vorm, is als iemand, die een enkelen steen wil wegnemen uit een gemetselden muur. Vandaar de groote kans op mislukking van zijn pogen.

Een tweede bezwaar tegen de antithetische methode is, dat zij de hoorders minder toegankelijk maakt voor het Evangelie. Hoe gaat het in een gewonen strijd? Als iemand met duidelijk-vijandige bedoelingen optrekt tegen een vesting, dan sluit het garnizoen met haast de poorten en richt alles op tegenweer. De antithetische methode dringt den tegenstander tot het sluiten van de poorten van zijn hart, maakt hem ontoegankelijk, prikkelt hem tot tegenweer.

Een derde bezwaar is, dat het vergelijken der twee godsdiensten licht tegenin bij den hoorder werkt. Indien het ons door groote kennis en sterken objectieven zin gelukt een zuivere voorstelling van den Mohammedaanschen godsdienst te geven, wordt ons optreden nog gevoeld als antipathiek. Het spreekt bijna vanzelf, dat het een Mohammedaan onaangenaam aan doet, ons over zijn godsdienst te hooren spreken; hij wenscht niet door ons over zijn godsdienst ingelicht te worden. Uiteraard staat hij wantrouwend tegenover dat deel onzer voorstelling, dat over den Islam handelt; en wantrouwen is een slecht begin bij het hooren naar de boodschap des Evangelies. Zelfs zonder reden vindt hij heel licht iets af te keuren in wat wij over den Islam zeggen. Wij zouden het trouwens evenmin sympathiek vinden, als een Mohammedaan ons zijn godsdienst verkondigde door allerlei over onzen godsdienst te zeggen en den zijne daarmee te vergelijken.

Een vierde bezwaar is, dat de antithetische methode uiteraard neigt tot intellectualisme; zij overschat licht het verstandelijk element in den godsdienst. Indien zij het getuigenis niet aanstands vervangt door een betoog, dan volgt het betoog het getuigenis toch op den voet en neemt verder alle plaats in. De godsdienst is te zeer een zaak van het hart dan dat het hoofd een zoo overwegende rol daarin mag spelen.

Een vijfde bezwaar is, dat zij overschat de kracht van betoogen en argumenten, die van buitenaf tot iemand komen. Een normaal mensch leeft zijn eigen leven en beslist naar eigen inzicht. De regel is, dat een mensch zijn hart niet gewonnen geeft aan een van buiten aandringerende macht. Hij moog overhoop geworpen worden in het debat, na den aanval staat hij weer op en hernemt zijn eigen standpunt. Ieder wordt alleen overtuigd door wat

leeft in zijn eigen hart. Argumenten, die aan ons innerlijk leven geheel vreemd zijn, oefenen weinig of geen invloed. Onze keus wordt bepaald door onze eigene gedachten, door de reeds aanwezige overtuigingen.

Het zesde en wellicht belangrijkste bezwaar is, dat de antithetische methode de keuze tusschen Christus en Mohammed geplaatst aan het begin van den weg, terwijl die keuze als regel eerst aan het einde van den weg mogelijk zal zijn. Om te kunnen kiezen voor Christus, om Mohammed voor Christus los te kunnen laten, zal als regel veel kennis van Christus noodig zijn. Zulk een mate van kennis wordt eerst langzamerhand, in den weg van veel onderwijs verkregen. De antithetische methode laat voor dien innerlijken groei niet rustig den tijd; zij dwingt hem, die nog te weinig van Christus hoorde om voor Hem te kunnen kiezen, tot een ontijdige keuze. Elke keuze maakt de overtuiging vaster. Er is gevaar, dat de ontijdige keuze de harten vaster aan Mohammed binden zal.

Solo. H. A. VAN ANDEL.

PERS-SCHOUW.

Een lesje aan predikers en... toehoorders!

Een ontdekkend woord voor dominés, die „de loop" hebben, en een bemoedigend woord voor de „goudsmiden", geeft „de Schatkamer". Ontzettend actueel, vooral in de gróóte steden!

Wat kunnen predikers het toch hun gehoor moeilijk maken om te blijven komen, b.v. door vreedlijk stemgeluid, door onbeschaafde taal, door mishikte, platte beelddpraak, door gebrek aan logica, door eigenwilligen preektoon, door gemis aan behoorlijke geestelijke en wetenschappelijke voorbereiding, door droevig tekort in menschenkennis, en wat er meer te noemen zou zijn! 't Is inderdaad wonderlijk — wij klagen dikwijls over de gemeenten, waarin wij dienen — hoe hoorders — ondanks veel waar, over zij hier en daar te klagen hebben — nochtans hun leeraar trouw blijven!... 't Zou in zulke gevallen als wij opnoemden, begrijpelijk zijn dat iemands gehoor haast geheel en al verliep!

Maar 't staat anders — 't is dan niet meer eigen toedoen — als we b.v. nu en dan zien hoe de menigte stroomt naar mannen, die dappere improvisateurs zijn van 't elag: „'t komt warm op tafel, dat is waar, doch 't is niet altijd oven gaar", terwijl zij voorbijloopt, aan hen, die het evangelie prediken in alle bedachtzaamheid! Ook zij, juist zij, mannen met gaven van hoofd en hart! Trouwe herders! Leeraars, die niet zichzelf maar Christus prediken! Er is van misverstand tusschen hen en hun gehoor geen sprake, maar er komt geen contact. Zij vallen niet in den smaak. Zij maken geen opgang. Dit geeft voor hen, en niet alleen voor hen, maar ook voor velen, die lang, lang in denzelfden kleinoren of grooteren kring hard werken en er zachtjes aan „overschoten", een moeilijken strijd... Dat zij kracht mogen ontvangen om hun werk te blijven doen om de voortreffelijkheid van het evangelie zelf, om het even of het gebracht worde aan velen of — aan weinigen! Dat zij af en toe eens denken aan Brenz, den vriend van Luther, een der hervormers van Wurtemberg († 1570). Toen hij eenigen tijd te Stuttgart had gediend, nam zijn gehoor merkbaar af, en toch — hij had groote proekgaven! Van een kerkbeurt, waarin onbezette stoelen en lege banken tot zijn auditorium hadden behoord, thuisgekomen, zeide een zijner vrienden tot hem: „En toch steeds zoo monter?" Toen nam Brenz hem mee naar een man van zijn studierkamer, dat uitzicht bood op de markt. Hij wees er hem op een fontein, en zeide eenvoudig: „'t Gaat met mij als met die fontein ginds; al zou haast niemand van haar wateren drinken, ze blijft die vroolijk omhoog spuiten als uit kracht, die God verleent. Ze kan niet anders. En ofschoon veel van het water wegvloet, af en toe komt er wel een spelend kind, of een bedrijvige huisvrouw, of een moede reiziger, en zij drinken er van tot lesching van hun dorst zooveel het hun belieft." Dit verhaal is een der Anekdota Brentiana. Is er niet leering in en troost? De zegeningen Gods zijn wel niet verboden aan volle beurten alleen! En een gewild prediker is nog waarlijk niet altijd een gezegend prediker! En waar wordt de meeste zegen door verspreid? Door preeken of — door pastoraal in elken vorm? Wij zetten steeds maar voorop dat eerste, doch Paulus spreekt van herders en leeraars, en Jezus stelde niet als onze grootste profet zijn leven voor ons, maar als de Goede Herder.

De kerkelijke auto.

Voorzoover ik weet, is er nog maar één gemeente in ons land, waar de dominé van kerkwege over een auto beschikt. Misschien komt de tijd, dat men als een merkwaardigheid zal boekstaven het feit: „Er is nog maar één gemeente in ons land, waar de dominé geen auto rijdt."

In „Ons Lampje" schrijft De le Roy:

Menigmaal liep ik rond met bij mij 't onbegrijpelijk gevoel van: „ik kom er niet door heen". Het is niet prettig, wanneer een mensch des avonds naar zijn bed gaat, en hij heeft den ganschen dag haast geen rustig oogenblik gehad en o zeker, hij kan God danken voor genolen zegen, maar toch, er bleef zoo veel ongedaan. Nog eens, ik ken dat kriebelige gevoel, maar zooda ik 't de laatste dagen voor mijn vacantie bij mij droeg, had ik 't nog zelden gehad. Ik moest nog dit en nog dat, nog hier heen en daar heen, maar klaar kwam ik niet. Ten slotte heb ik mij er maar van los gemaakt, want anders zou 't mij in den trein nog hebben achtervolgd. Ik beloof mijn best te zullen doen mijn beloften te houden, af te zullen doen als wij straks weer teruggekeerd zijn. Een mensch gaat ook maar één weg en de Gemeente wordt iedereen dag grooter en ik iedereen dag ouder. Als ik rijk was, dan wist ik 't wel en schafte mij een auto aan. Onlangs las ik in 't Amsterdamsche predikbeurtenblad een advertentie van zoo ongeveer den volgende inhoud: „Aangezien H.H. predikanten er meer en meer toe overgaan zich een auto aan te schaffen, vooral zij die uitgestrekte Gemeenten te beheren hebben, zijn wij zoo vrij op onze wagens te wijzen, die beslist snelloopend zijn en goedkoop in 't gebruik." De tijden veranderen wel, een predikant in een auto op bezoek, niet dat ik er iets in zie, maar de menschen moeten er toch even aan wennen. Ik herinner mij als den dag van gisteren, een briefkaart, die ik lezen mocht van een vriend, op welke briefkaart de koster van de kerk voor zijn geestelijke, ergens in den Achterhoek van ons land, een rijwiel bestelde. De kaart was zoo ongeveer van den volgende inhoud: „Gelieve een rijwiel te willen zenden voor... voorzien van een zwart stuur, zwarte spaken, solide spatborden en remmen, luidkinkende bel, in één woord 't rijwiel moet zijn een godsdienstig rijwiel." Wij verstaan volkomen de bedoeling, maar 't was toch wel een beetje zonderling uitgedrukt. Ik kan helaas niet zeggen „zoo ongeveer als de fiets waarop ik jaren rondvloog", anders had ik ook moeten schrijven: „statig voortschreed."

De tijden veranderen. Volgens de advertentie van „'t Amsterd. Predikbeurtenblad" rijden tal van H.H. predikanten in een auto.

B. W.

BOEKBESPREKING.

Toor de behandeling der Rapporten voor de Generale Synode moest in ons blad op enkele rubrieken, ook op de boekbespreking, worden bezuinigd. Zoo heeft zich langzamerhand een respectabele stapel gevormd, die in stapels uiteenviel. Wij hopen spoedig den achterstand te hebben ingehaald. Bovendien hebben we nu het voordeel, dat we sorteeren en rubriceren kunnen.

Voorop gaan de geschriften, die betrekking hebben op kerk en kerkelijk leven.

„Die Evangelischen Kirchen der Niederlande." München. — Chr. Kaiser.

Dit werkje is een onderdeel van „Eine Sammlung von Selbstdarstellungen evangelischer Kirchen" welke onder den titel „Eine heilige allgemeine christliche Kirche" zijn bezorgd door Friedrich Siegmund Schultz. De grondgedachte van deze uitgave is, inlichtingen omtrent verschillende kerken te laten verstrekken door predikanten dier respectievelijke kerken.

Zoo wordt in het boekje, dat voor mij ligt, de Nederlandsche Hervormde Kerk beschreven door Dr H. Schokking van Den Haag, de Gereformeerde Kerken in Nederland door Dr C. L. F. van Schelven van Wageningen, de Christelijke Gereformeerde Kerk door docent P. J. M. de Bruin van Apeldoorn, de Evangelisch-Luthersche Kerk door Dr P. van Wijk van Amsterdam, de Hersteld Evangelisch-Luthersche Kerk door Dr P. Neideck van Enkhuizen, de Remonstrantsche Broederschap door Dr N. Blokker van Vlaardingén, de Doopsgezinde Gemeente in Nederland door Dr P. G. van Slooteren van Wageningen.

Nog enkele andere artikelen zijn hieraan toegevoegd. Men heeft er wel een grief van gemaakt, dat voor de kerken, waarin meerdere richtingen voorkomen, tegenwoordigers van de meer rechtsche richtingen zijn aangezocht om een bijdrage te leveren.

Dit lijkt mij echter een verdienste. Interesseert ons vanzelf het artikel over onze kerken het meest, het behoeft niet opzettelijk verzekerd, dat dit bij Dr C. L. F. van Schelven in goede handen was en dat hierin principieele klanken worden vernomen.

Een dergelijk werkje is mij in onze taal niet bekend. Toch is het zeer nuttig om van het leven in andere kerken op de hoogte te komen.

Doorgaans weet men daarvan te weinig af. Dit boekje is een uitnemende gids, die u in weinig tijds goed oriënteert.

„Waarom zijt gij lid eener Gereformeerde Kerk", door Dr J. van der Linden. 's Gravenhage. — Js. Bootsma.

Indien men het menselijke hart niet kende, zou men er zich over verwonderen, dat wel de polemische brochure van denzelfden schrijver over het bestaans-

Onder de betere fabrikaten behoort

HET HOFBERG-ORGEL

door zijn hooge muzikale eigenschappen tot den eersten rang.

Firma A. DE ZEEUW (N. G. Klijn) Rosestraat 42a - Rotterdam